

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani, 21. decembra.

Vsako četrtnje, posebno pa koncem leta imajo časnikarji navado, obračati se do svojih čitateljev, ali pravilneje rečeno, do svojih naročnikov, vabeč je, naj zopet in pravočasno obnove naročninsko pogodbo, da v pošiljanji lista ne bode nobenega odmora.

Tudi mi smo v tem položaji, a ker je vabilo na naročbo našega lista uže na drugem mestu tiskano z razprtimi črkami, ne bodemo na dolgo in široko ponavljali tega vabila, pač pa se nam zdi umestno in potrebno, izpregovoriti nekoliko besed v pojasnenje odnošajev mej občinstvom in mej nami.

Ne bodemo razpeljavali izredno politične važnosti časnikarstva za vsak narod in za slovenski narod še posebe, ker je vsak posameznik z naročbo ali vsaj s čitanjem slovenskih časopisov uže izjavil, da uvažava važnost časopisov in ker se je v slednji čas naše časopisje tako pomnožilo, da se ne moremo pritoževati, da imamo premalo časnikov, temveč, da se uže čujejo nasprotni glasovi, da se naše male moči preveč cepijo, da imamo časopisov uže preveč.

Ne spuščaje se podrobneje v razpravo vprašanja, imamo li v resnici preveč časnikov, — ker jedini faktum, da vsi izhajajo in mnogi celo dobro izhajajo, dovolj jasno govori, da so potrebni, ker se čitajo in tako uplivajo vsak v svojem krogu — govoriti nam je „pro domo“ o našem listu, ki v kratkem nastopi svoj šestnajsti tečaj.

Kakor vsakemu človeku, tako je tudi nam Slovencem prirojeno, da nismo nikdar s tem zadovoljni, kar imamo, ampak si vedno več in kaj boljšega želimo. Take želje so se zlasti proti našemu listu čestokrat pojavljale. Čuli so se nasveti, naj bode list večji, naj prinaša več gradiva, potem si bode razširil krog naročnikov in čitateljev. Vse te želje, vsi ti nasveti imeli so svoj izvor v pravem rodoljubju.

Lastništvo lista je tudi, uvažujé te razne želje in nasvete in nikakor ne gledaje na dobiček, obseg lista začetkom tega leta izdatno povišalo, naročilo izvirne telegrame in sploh, kolikor dopuščajo dana

sredstva, vse storilo, da se popolni in zboljša naš jedini dnevnik, ki je v preteklem letu donasal brez dvojbe več tvarine, nego vsi drugi slovenski listi vkupe.

Ker se za bodoče leto obseg lista ne dá zopet povišati, skrbelo se je na drug način, da bode vsebina še raznovrstnejša, temeljitejša in sploh boljša. Naprosila in tudi obvezala se je šestorica odličnih rodoljubov in pisateljev slovenskih, da vsak mesec za „Slovenski Narod“ napiše gotovo število uvodnih člankov in strokovnjaških razprav, ki bodo gotovo dobro došle kakor listu, tako tudi čitateljem.

Razen tega pa smo priredili celo vrsto interesantnih kratkih feljtonov in bode vsaka posamična številka če ne po dva, imela vsaj jeden listek. Kakor tudi z zadovoljstvom smemo kazati na v kratkem dotekli tečaj, v katerem smo priobčili pod črto več blaga, nego kdaj poprej.

Od strani lastništva, kakor tudi od naše storilo bode se vse, kar dopuščajo naša sredstva, naše sile, da pa bode list ugajal vseskozi, treba mu tudi blagovoljne podpore od strani občinstva, podpore v gmotnem in duševnem oziru. Večje število naročnikov omogočilo bi pomnožiti list, angažirati mu še drugih močij, v duševnem oziru pa bi sodelovanje občinstva v podobi dopisov, domačih stvari in kratkih člankov kaj dobrodejno pospeševalo vsebino našega dnevnika in njega raznovrstnost, kajti „Več oči več vidi“ in le po tem potu bi se doseglo novodobno, popolnem resnično načelo o razdelitvi dela.

Če se tedaj obračamo do občinstva, storimo to v dobri nadi, da nas bodo naši dosednji dopisniki in sodelavci tudi v bodoče podpirali in da se jim pridružijo še nove moči, poročajoč nam vsak kolikaj važen dogodek v svojem okraji in vse pojave javnega mnenja, ker je jedna glavnih nalog vsacega časnika, biti zrcalo in pravo glasilo javnega mnenja in ker se ta naloga more doseči le z dejanskim sodelovanjem občinstva.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 21. decembra.

Povodom odmora v delovanji državne zbornice prinaša „Wiener Abendpost“ državnim poslancem ta epilog: „Zbornica državnih poslancev imela je danes svojo zadnjo sejo v tem letu. V tem kratkem času svojega zasedanja obravnala je ona razen obširne obrtne novele tudi predlogo o dovoljenem pobiranju davkov v prvi četrti 1883. l.; postavlo o podaljšanju ugodnostij za lokalne železnice; vladino predlogo, zadevajočo povišanje kredita za gradbo arlske železnice; postavni načrt o vojaškem naboru za l. 1883; načrte postav o izjemnem stanju v južnej Dalmaciji in še mnogo manjših zadev. To je delovanje, ki zasluži tem pravičnejše priznanje, ker so mej skupnimi sejami zbornice tudi posamezni odseki obdržavali svoja posvetovanja.“

Fakcijska opozicija hotela je zopet jedinkrat igrati ulogo najudanejšje opozicije, ker se je, kakor poročajo njeni organi, razpravljala misel o nasvetu, da se izvoli deputacija, ki naj izrazi cesarju povodom Habsburške slavnosti voščila zbornice. Desnica se ve da je temu pritrdila, samo je želela, da naj se predsedstvu in ne posebnej deputaciji naloži ta posel. Proti temu pa se je od strani leve poudarjalo, da se gre tukaj za 600letnico nemških kronovin, predsedstvo zbornice pa obstoji iz jednega Poljaka, jednega Čeha in jednega Slovenca (!), tako bi tedaj nemški narod pri voščilnej deputaciji še zastopan ne bil. Mej dolgim dotičnim obravnavanjem je levica čisto pozabila na svoj nasvet; menda je slutila, da bi v merodajnih krogih slabo učinkovalo, če bi opozicija celo tak slovesen povod upotrebila v razžaljenje nemških narodov. — Dobro pa, da nam sedaj Nemci povedó, da je baron Gödel pravi Slovenec, (naravno tudi grof Hohenwart) včasih so ju imenovali le „Gefälligkeit Slovenen!“

Včeraj vršila se je instalacija rektorja česke univerze dr. Tomeka po namestniku baronu Krausu vseskozi dostojno in mirno. V soboto predale so se vseučiliščne blagajnice v navzočnosti zadnjega rektorja združene univerze dr. Schindlerja, ter obeh novih rektorjev Heringa in Tomeka. Denarno stanje se je protokoliralo in na to se vzajemno zaprli vsi ustanovni zakladi, o kojih upravi in porabi se še nij določilo. Rektorja in vladini poverjenik

LISTEK.

O slovenskem izgovarjanji,

odgovarja g. X-u, „Slovenski Narod“ št. 284.,
Anton Trstenjak.

In če pojde tako, nas bo tako daleč ta kolobarja perpravila, da ne bomo zadnji znali — kranjskiga. — Vsaki narod, kadar se začne nekoliko otesavati, začne to per svoji domači besedi, da jo očedi. Ako tedaj tudi mi tako storimo, ktiri pametni Kranjci bo marje delal? Tega brani se pravi Kranjci v nič tlačiti in pot jim do večji vuma zaperati. Mene tega Bog varil!

M. Ravnikar.

Gospod X. poudarja v svojem dopisu (za katerega smo mu jako hvaležni), da mu ne ugaja „izgovarjanje glagolov“, kakor ga izgovarjajo udje „Dramatičnega društva.“ G. X. zagovarja neko tra-

dicijo izgovarjanja in sicer tako: „Doselej se je namreč na odru tako izgovarjalo, kakor se piše....“ „Tudi je v poslednjih desetih letih sploh mej izobraženimi Slovenci prišlo v navado pravilo, da se imajo besede izgovarjati tako, kakor se pišejo.“ To načelo zagovarja g. X. zaradi uzrokov, katere je naštel v dopisu in je zapisal še te besede: „Sicer se nam pa izgovarjanje „šev, rekev, videv, popravi, rani, brojiv“ zdi biti (!) popolnem neopravičeno ker nenaravno, kajti nikjer se te besede tako ne izgovarjajo; mej tem ko se z na mnogih krajih naše domovine, posebno pa po celem hrvatskem Zagorji — kjer stanujejo po jeziku Slovenci — polno in čisto izgovarja.“

Ker se ne strinjam s temi nazori, namenil sem se pojasniti stvar, zakaj sem uvel drugačno izgovarjanje v „Dramatičnej šoli“.

Da se ne moremo zjediniti v izgovarjanji, je uzrok naš pravopis, kateri je osnovan na etimolo-

giji, ne pa, kar bi moralo biti, na fizijologiji, na fonetiki. Ne čudimo se, da nam naši predniki nijso podali fonetičnega pravopisa, kajti tacega nam nijso mogli dati, ker se nijso poznali imenitosti glasoslovja. Toda da so vsi slovenski slovničarji izgovarjali, kakor so govorili, o tem nij moči dvomiti, saj nas uče v slovnica o izgovarjanji in pravopisu: da drugače pišejo, nego izgovarjajo.

Še le komparativna filologija, še le slavistika nam je pojasnila imenitnost glasoslovja, torej posamičnih glasov, kateri so bitni značaj vsacega jeziku. To je tedaj nova znanstvena pridobitev, kateri je namen: uvesti v pravopis fonetiko, katero so res uže uveli v svoj pravopis Srbi in Hrvati (Jugoslav. akad. znan. in umet.) To velja o pravopisu, a kar se dostaje izgovarjanja, nij še šinila v glavo misel jezikoslovcem, kateri uvažujejo samo pravi organizem, da bi uvažali v jezik neorganske atome. Po takem bi morala biti tista fonetika, katera je res v jeziku, tudi v slovenskem pravopisu, ker je najzvestejša

prevzeli so vsaki po jeden ključ. Knjige blagajniške so pri českej univerzi. —

Vnanje države.

Spomenik **srbskega** kneza Mihajla odkril se je v ponedeljek z veliko svečanostjo. Naučni minister Novaković imel je slavnostni govor, po katerem se je mej 101 strelom topov vzdignila zavesa izpred spomenika. V spremstvu kraljevem bil je tudi grof Hunyady, kojega je vse prijazno pozdravljalo. — Budget, katerega je predložil finančni minister, kaže nekaj malega predobitka. Iz celokupne potrebščine 34,777.517 frankov odpade na vsakoletno odplačilo državnega dolga in agrarnega zajema 7,911.000 frankov. Vojno ministerstvo zahteva 10,625.000 frankov, pri kojih je 1,6 milijonov nadizdatka. Na druga ministerstva se razdele potrebščine tako-le: za notranje 48 milijonov; za uk in bogočastje 2,7 milijonov; za pravosodje 1,9 milijonov; za finance 1,2 milijonov; za zgradbe 2,2 milijonov in za vnanje zadeve 665.000 frankov.

V **ruskem** ministerstvu vnanjih zadev pripisuje se bodočemu obisku Giersa pri Kalno-ky-ji večji praktični pomen, kakor onemu pri Bismarcku. Od tega sestanka pričakujejo Rusi odločne podatke glede podonavskega vprašanja, posebej pa se naprave, s katerimi naj bi se zabranilo tihotapstvo. — „Mémorial Diplomatique“ poroča, da je Rusija pri angleškem kabinetu in pri Porti vnovič potegnila se za to, da se reforme, ki so se dovolile za Armenijo, neutegoma v roke vzemó. — „Kölnische Zeitung“ prinesla je zadnji čas več izjav o Rusiji, o katerih se sedaj po časniki pridno ugiblje. Domneva se, da se je članek o oboroženju Rusije zato poslal mej svet, da ima Nemčija pripraven povod záse zahtevati večjo svoto za vojaške priprave in uterjenja. „Post“ celo pravi o tem uterjenju nemškega sveta ob ruskej meji, da je treba to vprašanje skrbno preiskavati, da se ogne nevarnostim ali pa tudi zabranijo nepotrební stroški. S temi nemškimi vojaškimi namerami pa se ne da lahko v zvezo staviti izjava o avstrijsko-nemške vzajemnosti. Za to se pa iščejo drugi uzroki. Ugiblje se, da so ti člani v zvezi z ustopom Derby-ja v angleški kabinet, da se z avstrijsko-nemško zvezo nekoliko ohladé vesele nádejé, katere bi utegnili staviti Francozje in Rusi na to premembo v britanskej vladi.

Dopisi.

Iz Trsta 20. decembra. [Izv. dop.] Sinoči se je po vsem Trstu raznesel glas, da bodo danes obesili Oberdanka. Irredentariji pisali so znanemu francoskemu literatu Viktorju Hugo, da naj se obrne do avstrijskega cesarja in izprosi milost, in pričakovali so res odgovor kabinetne kancelije. Včeraj v torek bila mu je prečitana smrtna sodba, katero je hladnokrvno poslušal. Premagoval se je, kolikor je mogel, da bi se kazal srčnega. Straže bile so podvojene, v njegovej ječi stala sta dva vojaka, pred vrati jeden, četrti pod oknom. Pušil je v jedno mericigaretke. Da nij več mirno spal, opazovale so straže, ker se je mnogokrat ves tresel in nemireu postajal. V ponedeljek v jutro došel je dunajski rabelj Willenbacher v Trst. Platzhauptmann ga je sprejel in potem je odšel s svojimi pomagači v vojašnico, kjer se je še včeraj brez hrupa vse pripravilo za obešenje hudodelnika. Spali so vsi trije, rabelj in njegova po-

магаča v vojašnici. Danes zjutraj ob 5. uri bili so vojaki uže pripravljeni. Po šestej uri pa je bil postavljen v karé bataljon nadvojvode Albrechtovega polka v malem dvoru vojašnice. Bruno za vislice bilo je uže ob 5. uri postavljeno. Ob tri četrt na 7. uro pripeljali so vojaki Oberdanka iz celice. Major avditor je zaradi mraka komaj prečital še jedenkrat sodbo, kar je Oberdank mirno poslušal. Omeniti moram, da je vojaški kurat g. Hut uže zvečer šel k njemu v celico. Oberdank pa se je jako surovo proti njemu izrazil, da nijma vere ne Boga, ter mirno pušil svojo cigaretko. Zjutraj rano bil je isti gospod zopet prvi pri njem, toda ničesa nij baje opravil, drugi zopet trdé, da se je Oberdank udal. Zajutrkovoal je še belo kavo ob polu 6. uri, potem pa čakal usode. Pušil je vojakom, kateri so ga stražili, pod nos in se obnašal prav arogantno. Ko je profos majorja prosil pomiloščenja, kakor je to običaj, odgovoril je major, da nij nikake milosti. Rabelj, kateremu je profos izročil Oberdanka, prevzel ga je v svojo last. Oberdank hotel je klicati „Eviva Italia“, toda zanjka mu je vdušila glas in v dveh minutah visel je mrtev. Dr. Mandič konstatoval je smrt in čez pol ure sneli so rabelj in pomagači mrtvega in ga nesli nazaj v ječo, od tam pa v vojaško bolnico, kamor ga je spremila stotina vojakov. Lahoni so vsi poparjeni in si tiho na uho šepetajo. Brez hrupa, kot vsak navadni dan, je tudi 20. decembra v Trstu solnce zatónilo v morje, v znamenje, da bode še veliko let vedno obseval avstrijsko zemljo in slovanski Trst.

Domače stvari.

— (Konfiskacija.) Včerajšnjo številko našega lista zaseglo je državno pravdníštvo zaradi uvodnega članka, v katerem bil je govor o premeščevanju učiteljev na slovenskem Štajerskem in Koroškem.

— (Naročajte si „Mir“.) Čitalnica ljubljanska je tudi letos naročila 11 iztisov „Mira“ ter jih 10 prepustila uredništvu, da jih razdeli mej koroške Slovence. Naj bi jo ostale Čitalnice po Slovenskem obilo posnemale!

— (Železnica Kamnik-Ljubljana.) Danes zjutraj ob 9. uri odšla je pod vodstvom c. kr. deželne vlade svetnika pl. Fladung-a komisija iz Ljubljane, da pregleda namerovano progo vicinalne železnice Kamnik-Ljubljana.

— (V prid deškega zavetišča „Collegium Marianum“) bode ondi v petek 22. grudnia o 5½ uri popoldne predstava božičnega oratorija (slovenski) po besedah sv. pisma za solo in mešani zbor s 6 živimi podobami. Skladba Henrik Müllerjeva. Spored: I. Hrepenenje po Zveličarji. II. Ave Marija. III. Rojstvo Kristovo. IV. Pastirci pri jaslicah. V. Sveti trije kralji. VI. Božična radost. Cena prostorom za sedeti 50 kr., za stati 20 kr., tekst 5 kr. Vstopne liste razprodajata samo gospoda F. Souvan in C. Karinger. Samospeve prevzel je iz prijaznosti g. Razinger.

podoba pravega značaja slovenskega jezika. Zategadelj je čisto naravno to načelo: kakor govoriš, tako tudi izgovarjaj besede. To je tako naravno, da je škoda vsake besede o tem predmetu in da se vestni opazovalec življenja narodnega jezika mora čuditi možu, kateri nekako površno zasleduje notranje življenje jezikovo, življenje samoglasnikov in soglasnikov, da ne priznaje vednostnih resnic. Jaz tedaj zagovarjam fonetično načelo, ker sem stanovitno prepričan, da je treba besede tako izgovarjati, kakor prihajajo iz ust naroda, kateri jih čisto govori.

Ako bi mi res tako izgovarjali, kakor pišemo, zatajili bi v izgovarjanju glasoslovje slovensko, katero je podloga jeziku, ker nam podaje zakone, po katerih se razvija jezik.

Po sedanjem pravopisu sklepati, moramo priznati, da nam zakriva vsaj v pisnem jeziku mnogo značaja slovenskega jezika.

Slovenski slovničarji, vzemimo za vzgled samo

Metelka, nijso se kar tako odločili za stari pravopis. Metelko je videl, da ne zadostuje slovenski pravopis, zato se je opravičil v slovnicu in je dejal: „— und doch nichts aufzunehmen mich bestrebt, was sich nicht in unserer Volkssprache . . . bewährt.“ In na str. 8.: „Der Aussprache zu Folge würde man hier obrát, mrás, móš, ishaja, raspne etc. schreiben, und dadurch Leseregeln ersparen.“ To bi bila prava fonetika, in Metelko se je poprijel vender etimologije zaradi — tujcev. Po takem sem jaz za naravno, fonetično izgovarjanje, in ne predlagam, da bi pisali fonetično, dasi sem vnet za njo, in bi precej tako pisal, ako bi mogel tudi druge pridobiti za isto stvar.

Polagoma krči si pot fonetični pravopis; toda da ljudje morajo tako izgovarjati besede, kakor govore, zlasti samoglasnike, je tako naravno ali tudi potrebno; saj smo doživeli v najnovjšem času, da so se odlični pisatelji slovenski jeli potegovati za samoglasnike, ko so jih nekateri pisatelji izpodirivali

— (Vabilo.) Gg. čitalnične pevce prosi odbor uljudno, da pridejo danes ob osmih zvečer gotovo k zborovanju, ki se je uže dvakrat preložiti moralo.

— (Ljubljansko prostovoljno gasilno društvo) ima svojo Božičnico v torek 26. t. m. v salonu kazinske restavracije, h kateri vabi svoje ude in prijatelje. Začetek je ob 6. uri popoldne in obdaré se najprej otroci udov.

— (Čitalnica v Kranji) ima v nedeljo 24. t. m. svoj redni občni zbor, kjer se bode poročevalo o društvenem delovanju ter se volilo novo predsedstvo. K obilnej udeležbi uljudno vabi odbor.

— (Občni zbor borovniškega bralnega društva) dne 17. t. m. izvolil je sledeče gospode: Ivan Majaron, predsednik, Franjo Pappalar, podpredsednik, Josip Keržič, blagajnik in Hiako Podkrajšek, tajnik.

— (Čitalnice Postojinske občni zbor) bode dne 25. t. m. popoldne ob 2. uri v društvenih prostorih. Spored: a) Nagovor društvenega predsednika, b) poročilo tajnikovo, c) poročilo blagajnikovo, d) prečitanje prenarjenih in k sprememu predlaganih društvenih pravil, e) volitev predsednika in odbora, f) posamezni predlogi. Da se tega zbora vsi društveniki udeležé, prosi prav uljudno Odbor.

— (Vranska narodna Čitalnica) napravi dné 26. debembra 1882 ob 7. uri zvečer tombolo. Uljudno vabi k tej veselici odbor.

— (Iz Ptuja) se nam piše 19. t. m.: Včeraj popoldne umrl je od mrtvouda zadet tu v pokoji živeči nadučitelj Jakob Valenko. Upokojeni bil je dober učitelj in tudi iskren Slovenec in nikdar kruhoborec. K zadujej volitvi za državni zbor šel je po bergljah tako, da je težko dospel do volilne hiše in oddal glas — kakor vedno — od narodne stranke priporočenemu kandidatu. Upokojeni kolega bodi vzgled našim učiteljem glede značajnosti in vztrajnosti.

— (Otroka spekli) so pretekli teden v Rovski fari pri Brdu. Novorojeno dete položili so namreč na plenice in vse vkupe položivši na peč, usedli se k mizi, kjer so se možakarji kreptali ali z vinom ali s palenko, česar nam naš poročevalec nij vedel povedati natanjko. Ko se pozneje jeden teh možakarjev vleže na klop, vzame ubogemu črvču plenice, devši si je pod vzglavje in kmalu zasmrči. Neka ženska, ne vedoč, da leži otrok na peči, zakuri potem in nesreča je nanesla, da se je dete preobrnilo proti peči in v resnici popolnem speklo — in da nihče v hiši tega zapazil nij, kar je tem bolj čudno, ker je vender misliti, da je otrok kričal, in da bi pozneje ljudem moral naznanjati nos, da se nekaj smodi. Taka brezprimerna zanikernost je pač kaznjiva.

— (Iz Podgrada v Istri) piše se nam v 19. dan t. m. Danes zjutraj ob 10. uri 15. min. čutili smo tu precej močan potres. Streslo se je 2krat, v drugič brzo za prvim suncem.

iz pisave, kajti ravno samoglasniki utisnejo jeziku pravo lepoto; se ve da preveč ne sme tudi njih biti: mej samoglasniki in soglasniki v jeziku mora vladati jednako razmerje.

Pomislimo samo, kake neprilike dela Angležem njih pravopis. Zategadelj so sklenili pisati po načelu: piši, kakor govoriš. Ali bi bilo moči kaj tacega doseči? Kako zahtevati, naj bi Angleži, kateri pišejo zgodovinski pravopis, kar mahoma ga zavrgli in naj bi pisali tako, kakor govore, naj bi pisali fonetično? Nij dolgo tega, da se je osnovalo društvo „Spelling-Reform-Society“ v Londonu, katero izdaje dva lista na Angleškem jednega pa v Ameriki s fonetično pisavo, katera se je razširila bliskoma. Društvo izdaje tudi šolske knjige s fonetičnim pravopisom, iz katerih se uče učenci z najboljšim uspehom. Novi pravopis je bil predložen naučnemu ministru; sam Gladstone je za novo ortografijo, kakor tudi Maks Müller v Oksfordu in vladika Thirwall; in tako je upati, da bo novi nauk obrodil obilo sadu. Jezikoslovci se sicer še nijso

— (Pasja udanost in zvestoba.) Iz Gradca se nam piše: Gospa mnogim Slovencem zna nega gostilničarja F. Eksel-na v Gradci (Sackstrasse 18) je vsled pljučne bolezni meseca junija t. l. popeljala se k svojej omoženej sestri v Zagreb, češ, da bi jej zrak zagrebske okolice olajšal bolezen, in vzela soboj tudi svojega pazljivega „Floklerla“. Ker je pa bolezen postajala vedno hujša in je ona uže čutila, da ne bode več videla Gradca, poslala je — bilo je to meseca avgusta, ravno štiri dni pred smrtjo — zvestega „Floklerla“ svojemu možu v Gradec. Vsa klaverna in otožna je reva tukaj iskala dolgo časa svojo skrbno gospodinjino in pričakovala je od vseh strani. Ker je pa le od nikoder nij bilo, potegne jo nekega dne od doma in gre jo iskat. In res pred zadnjo nedeljo t. j. 3. decembra prisope reva vsa spehana in umazana brez ovratnika v Zagreb in laja pa krasplje po durih pri Ekselnovem svaku, nadeja se, da najde zopet svojo ljubljeno rednico. Čudom se je vse zavzelo nepričakovanega a dobro znanega gosta. Gostilničar Eksel zvé 7. t. m. po pismu svojega svaka v Zagrebu, da je njegov „Floklerl“ na Hrvatskem in naroči, naj mu ga pošljejo v Gradec nazaj. Ko se uboga revica povrne zopet domov, uživala bode gotovo pri svojem gospodarji zaslužen plačilo za svojo udanost in zvestobo do soproge njegove.

Telegrama „Slovenskemu Narodu“:

Zagreb 21. decembra. Časopisi poročajo iz Sarajeva: Pričakovati je obširna amnestija vseh zaradi udeležbe ustanka v Bosni in Hercegovini zaprtih.

Lyon 21. decembra. Kneza Krapotkina zasegli so v Thonon-u ter ga odvedo v Lyon.

Petrograd 21. decembra. „Golos“ poroča: Senat je sklenil, da se odpravijo naredbe Ignatjeva glede omejitve židovskih posestnikov in provizorjev lekarnic.

Monakovo 20. decembra. Dunajski brzovlak povozil je danes zjutraj v bavarskej postaji Haar zadnje vagone tovrnega vlaka, ki je ravno peljal se v kolodvor. Nihče ranjen, več tovrnih vagonov močno poškodovanih.

Pariz 19. decembra. Vznemirjajoče vesti o stanju Gambette se dementirajo. Gambetta imel je lahko, nikakor nevarno vnetje črev, vsled katerega potrebuje za nekaj dni strogo dieto in mir.

O statistiki Ogerske.

(Konec.)

Plodovitost Nemcev je znana, zato smemo njih število v Ogerskej računati na 2 milijona proti oficijelnim 1,821.000. Ko bi ponehala magjarska hegemonija, pomnožili bi se Nemci celo nad 2 milijona, kakor nekaj pod Bachom, marsikateri Keleti postal bi zopet Klette, kakor so se Košutovi Fehéri po 1849. l. prelevili v Weisse itd.

Tudi Slovakov bi po samem magjarskem računu moralo biti dva milijona, ker je tudi njihova

zjedini v vseh točkah, česar tudi nij moči doseči mahoma, vender se bode ukoreninil novi pravopis, ako ga tudi siloma pobijajo in izpodkopavajo nekateri nemški filologi.

Tako je vsaj praktično potrjeno in uvedeno fonetično načelo: angleški fonetični pravopis je identen z angleškim izgovarjanjem; takisto srbski jezik. Fonetično izgovarjanje in pravopis pospešujeta naravno življenje jezikovo, kakor je na pr. v razvoji prostega narodnega jezika vse naravno, fonetično. Fonetično izgovarjanje je najpopolniji in najnaravniši izraz jezika. Toda pri nas fonetično pisati je podjetje, katero potrebuje skupnega delovanja in skupnega znanstvenega jedinstva.

Jaz sem samo naglasil fonetično načelo. Pečati pa se s fonetiko ne morem v vsem obsegu sedaj, ker mi je odgovarjati na gospoda X-a trditve. Po takem je moj odgovor omejen.

(Konec prib.)

rodovitost velika. Slovakov se sicer šteje 2½ do 3 milijone.

Rumunke so velike rodovitnosti, energije in vztrajnosti, na škodo drugih narodnostij; kajti če jedna sama Rumunka pride v magjarsko, hrvatsko ali srbsko hišo, hitro se porumuni vsa hiša njej na ljubo, ali zaradi nje. To je sploh znano in od vseh priznано. Vsled tega je dandanes v Ogerskej gotovo več nego dva in pol milijona Rumunov, vsekako pa v 10 letih za 30.000 več. Kakor nemagjarski statistik broje 2½ milijona Slovakov, Slovaki pa se sami računijo na 3 milijone, tako je gotovo tudi Rumunov blizu 3 milijone v Ogerskej.

Hrvatje in Srbi so jedini narod v Ogerskej, katerega je Keleti pomnožil za 132—133.000 v desetih letih. A tudi ta račun še nij pravilen, kajti obeh bode gotovo 700—800.000.

Rusinov bilo je 1870. l. 470.000, a deset let pozneje 342.000, ali za 128.000 manj. Ker so se vsled svoje izredne plodovitosti v 10 letih pomnožili vsaj za 30.000, moralo bi jih biti danes vsaj pol milijona.

Drugih narodnostij je po Klette-Keletiji 203.000. Znamenito je to, da magjarska statistika ne pozna niti židovske narodnosti, niti ciganske. Židov je dobrega pol milijona, ciganov pa 150—200.000, a vrhu tega bilo je l. 1870 še 26.000 Bulgarov in Slovencev je gotovo tudi vsaj toliko, celo po magjarskem računu. Oba ta slovanska plemena štejeta gotovo nad 50.000 duš.

Potem je gotovo v vsej Ogerskej okolu 3,500.000 Slovanov in bi se morala magjarska statistična razkazila popraviti, in po tem popravku dobili bi naslednji rezultat:

1. Hrvatov in Srbov	7—800.000
proti 650.000 po magjarskem računu.	
2. Bulgarov in Slovencev	60.000
3. Rusinov	530.000
proti 470.000 (brez otrok)	
4. Slovakov	2,200.000
proti 1,817.000.	
5. Rumunov	2,550.000
proti 2,470.000.	
6. Nemcev	2,050.000
proti 1,821.000.	
7. Židov	500.000
8. Ciganov	150.000
tedaj Nemagjarov	8,740.000

Za Magjare ostaje tedaj 4,990.000 ali v okroglem številu pet milijonov; tedaj jih je tretjina vsega prebivalstva, 31—34%.

Če Magjari pišejo, da jih je šest, ali celo nad sedem milijonov, je to fikcija ali umetni račun, ob enem pa tolažilo nasproti drugim narodnostim, ki se odlikujejo po večji plodovitosti in naraščajo leto za letom, naj si bode vojna, kolera ali kaka druga bolezen ali ne. Slovansko morje obdaje magjarski otok ter ga bode prej ali slej zalilo in to tem gotoveje, ker je po računih samih magjarskih akademikov Arpadovega rodu vsako leto za 100.000 manj.

Razne vesti.

* (Fotografirana eksplozija.) Iz Novega Yorka se poroča: Pred kratkim fotografovali so tukajšnji inženirji eksplozijo ladije, ki je bila zavozila na skalovje in katero so razstrelili z dinamitom, da bi se pri tem opazovalo mej drugim, kako dolgo traja taka eksplozija. Resultat bil je izredno zanimljiv. Šest fotografičnih strojev (moment-aparate) bilo je pri redu in trenutek eksplozije in njena trajnost določevale so se po posebnem „chronographu“. Prva slika, 1/10 sekunde po vnetji dinamita, kazala je ladijo razpočeno in mogočen curek vode 70 čevljev visok; druga 1/5 sekunde po eksploziji kazala je vodo 160 čevljev visoko; tretja fotografija 2/3 sekunde pozneje predstavlja vodo v pravej visokosti, namreč 180 čevljev visoko in razpršeni odlomki ladije vidijo se v vzduhu; četrta slika 3/3 sekunde po eksploziji kaže vodo, padajočo nazaj v morje, morsko gladino pa pokrito z raznimi odlomki; na petej fotografiji 4/3 sekunde po eksploziji pa se je videlo, da je uže vse končano.

* (Kako se snubi) v daljnji zapadnej Ameriki, kaže naslednje pismo, katero je dobil poveljnik prvega polka v „Fort Lincoln“ od neke žene, ki

ima v obliži Mandausa svoje posestvo: „Častiti gospod! Moj mož je, kakor Vam je morebiti uže znano, mrtev. Pokopala sem ga v četrtek. Zdaj sem samica z velikim posestvom in z Indijanci okrog in okrog. Ne bojim se sicer teh rudečih vragov, a dela imam več, nego ga more dogotoviti ženska sama. Če imate tedaj kakega korporala, ki je doslužil, ali makar prostaka, če je le dober človek, prosila bi Vas, da mi naznanite. Če je stanovitven možak, ki ljubi delo in si želi lastnega ognjišča, vzamem ga za moža, kakor hitro izprevidiva, da bodeva drug z drugim izhajala. To je gotovo srečna prilika za vsacega moža. Prosim odgovora.“ — Dozdeva se nam, da je ta odločna dama vedoma pozabila povedati svojo starost.

Naznanilo gg. deležnikom društva „Narodni dom“.

Vsled sklepa upravnega odbora z dné 17. t. m. bodo se s 1. januarjem 1883. začele gg. deležnikom izplačevati v §. 4. društvenih pravil določene obresti, ki se bodo računile od 1. dne tistega meseca, ki je sledil na uplačilo deleža ali njegovega obroka.

Podpisani upravni odbor pozivlja tedaj vse gg. deležnike, ki so svoje deleže popolnoma ali le deloma uplačali, da se blagovolijo pri društvenem blagajniku gospodu dru Josipu Stare-tu, bišnem posestniku na Marije Terezije cesti št. 5, za izplačilo omenjenih obresti oglašiti.

V Ljubljani, dné 19. decembra 1882.

V imenu upravnega odbora:

Ivan Hribar,
tajnik.

Dr. Alfonz Moschê,
predsednik.

Vabilo na naročbo.

Gg. naročnike, katerim koncem leta poteče naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, ako hoté list dobivati redno v roke, ker „Slovenski Narod“ pošiljamo samo onim, ki naročnino naprej plačajo.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrta leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrta leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	16 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrta leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravništvo „Slov. Naroda“.

Umrlj so v Ljubljani:

19. decembra: Jurij Košmerl, upokojeni župnik, 91 let, Kravja Dolina št. 11, za starostjo.
20. decembra: Janez Kvas, čevljarjev sin, 10 dni, Kolezijska cesta št. 4, za slabostjo.

Meteorologično poročilo.

(Pregled čez pretečeni teden.)

Barometer: Stanje barometrovo je bilo v pretečenem tednu srednje, sploh pa le za 0.35 mm. nižje, kot srednje stanje vsega leta; znašalo je namreč 734.95 mm. in je bilo z ozirom na srednje stanje vsega leta in vsega tedna le v ponedeljek in torek podnormalno. Najvišje srednje stanje, za 4.70 mm. nad normalom, je imela nedelja; najnižje, za 9.74 mm. pod normalom, ponedeljek; razloček mej maksimum in minimum srednjega stanja je tedaj znašal 14.44 mm. Najvišje stanje sploh, za 5.49 mm. nad normalom, je imel barometer v nedeljo zvečer; najnižje, za 10.89 mm. pod normalom, v ponedeljek opoldne; razloček mej maksimum in minimum sploh je tedaj znašal 16.38 mm. Največji razloček v stanji jednega dne, za 4.27 mm., je imel torek; najmanjši, za 0.48 mm., sredo.

Thermometer: Srednja temperatura pretečenega tedna je znašala + 6.1° C., to je za 7.1° C. nad normalom, in je bila vse dni nadnormalna. Z ozirom na srednje stanje vsega tedna je bila temperatura v ponedeljek, torek in sredo podnormalna, druge dni pa nadnormalna. Najvišje srednje stanje, + 8.4° C. ali za 2.3° C. nad tedenskim normalom, je imela sobota; najnižje, + 4.3° C. ali za 1.8° C. pod tedenskim normalom, torek; razloček mej maksimum in minimum srednjega stanja je tedaj znašal 4.1° C. Najvišja v vsem tednu sploh, za 4.1° C. nad normalom, je bila temperatura v soboto opoldne; najnižja, za 3.9° C. pod normalom, v četrtek zjutraj; razloček mej maksimum in minimum sploh je tedaj znašal 8.0° C. Največji razloček v stanji jednega dne, za 6.8° C., je imel četrtek; najmanjši, za 1.4° C., nedelja.

Vetrovi pretečenega tedna so bili sploh slabotni, sicer pa precej spremenljivi. Največkrat, 9krat, smo imeli

kot navadno „jugozahod“, 4krat „burjo“, po 3krat „zahod“ in „brevetirje“, po 1krat „vzhod“ in „sever“.
Nebo je bilo večinoma, 19krat, „popolnem oblačno“, 2krat „deloma jasno“, nikoli pa „popolnem jasno“.
Mokrina: Pretečeni teden je imel tri deževne dneve: ponedeljek, sredo in petek, v katerih je palo vsega skupaj le za 7-90 mm. dežja.

Dunajska borza

dné 21. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	75 gld.	85	kr.
Srebrna renta	76	60	„
Zlata renta	94	80	„
5% marčna renta	90	25	„
Akcije narodne banke	831	—	„
Kreditne akcije	283	70	„
London	119	30	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	47 1/2	„
C. kr. cekini	5	65	„
Nemške marke	58	55	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	117	75
Državne srečke iz l. 1864	100	166	75
4% avstr. zlata renta, davka prosta	94	65	„
Ogrska zlata renta 6%	117	80	„
„ 4%	84	55	„
„ papirna renta 5%	83	65	„
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	103	—	„
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	113	75
Zemlj. obšč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119	—	„
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	98	25	„
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104	75	„
Kreditne srečke	100 gld.	173	50
Rudolfove srečke	10	19	„
Akcije anglo-avstr. banke	120	116	„
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	211	—	„

Vabilo na naročbo.

Preverjeni, da nam je ilustriran šaljiv list živa potreba in uvažuje razne, po odličnih rodoljubih ponavljane želje, začeli bomo počenši od novega leta 1883 izdajati **zabavno-zbadljiv in šaljiv list**

„ŠKRAT“

ki bode izhajal za sedaj dvakrat na mesec in prinašal razen lepih, v Pragi izdelanih slik in kratkih šaljivih povestij raznovrstno zabavno gradivo, razpravljajoč vsakdanja politična in socialna vprašanja v kolikor možno mikavnej obliki, ozirajoč se pri tem ne samo na Ljubljano, ampak na vse slovenske pokrajine. Za to podjetje zagotovilo nam je sicer že nekaj v Ljubljani bivajočih rodoljubov svojo duševno pripomoč, a da bode list dovolj mnogovrsten, obračamo se zaupno do vseh rodoljubov, katerim je pri naših sedanjih razmerah ostalo še kaj humora in dovtipa, da blagovoljno pomnože kolo naših sodelavcev.

Ker ima pa vsako podjetje tudi svojo gmotno stran, prosimo rodoljube, da nas z obilno naročbo podpirajo v našem, zlasti v začetku težavnem početju. (769—1)

Cena listu bode:

Za vse leto	3 gld.	—	kr.
„ pol leta	1	50	„
„ četrt leta	—	80	„

Inserati vzprijemajo se za primerno ceno in naj se, kakor novi, pošiljajo upravništvu.

Uredništvo in upravništvo šaljivega lista

„ŠKRAT“

v Ljubljani, v „Narodnej Tiskarni“.

Antirrheumon, pripravil **G. Piccoli**, lekar „pri angelji“ v Ljubljani, na Dunajski cesti. Najboljše zdravilo proti prehlajenji, kostibolju, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Cena 1 steklenici 40 kr.

Mazilo zoper ozeblino, od **dr. Marinelle-ja**, izdeluje **G. Piccoli**, lekar „pri angelji“ v Ljubljani, na Dunajski cesti. To je najboljše zdravilo zoper ozeblino. Cena 80 kr. (697—8)

Gumi-Bonbons, uplivnejši kot vsak v prodaji, se nahajajoči bonbon, rabi se z najboljšim vspehom pri kašlju, hripavosti in kataralnosti dihalnih organov. V škatljicah à 10 kr.

! Za božična darila!

priporočam svoje lastne tovarniške izdelke, vse najfinejše pozlačene in pošiljam naznačeno blago **vse s pravimi c. kr. cekini pozlačeno**, da se ne dá ločiti od pravega zlata.

Urna verižica za gospode	3 gld.	50	kr.
Urna verižica za gospé	4	—	„
Garnitura gum'b za gospode	1	80	„
Garnitura gum'b za gospé	2	20	„
Garnitura, obstoječa iz broše in 2 uhanov, najnovejše baže	3	50	„
Narokvice za gospé	3	—	„
Prstani od pravega 6karatnega zlata z diamanti iz Sumatre, neločljivo od pravih diamantov, po 5, 6, 7, 8, 9 in 10 gld. (Pri prstanih naj se s papirnatim trakom naznani obsežnost prsta.)			

Vse se pošilja s poštanim povzjetjem. Ako se denar z nakaznico naprej pošlje — franco.

Garantuje se za pet let. (755—5)

GUSTAV SCHACK,

Eksportna trgovina, v Pragi — Weinberge, Česko.

Koresponduje se: slovensko, nemško, francosko, angleško in ogersko.

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

RAZGLAS

hranilnice in zastavljalnice ljubljanske.

Urad kranjske hranilnice bo zarad sklepanja računov za II. semester 1882

od 1. do 15. januarja 1883.

in urad zastavljalnice

od 30. decembra 1882. do 15. januarja 1883.

zaprt.

Ravnateljstvo hranilnice in zastavljalnice

v Ljubljani, dné 11. decembra 1882.

(786—1)

TRŽAŠKA razstavina LOTERIJA.

1000 dobitkov
v vrednosti
gld. 213.550.

Loz 50 kr.

1000 dobitkov
v vrednosti
gld. 213.550.

1. glavni dobitek: v gotovem 50.000 gld. ali 8800 cekinov.
2. glavni dobitek: v gotovem 20.000 gld. ali 3500 cekinov.
3. glavni dobitek: v gotovem 10.000 gld. ali 1750 cekinov.
4. glavni dobitek: ovratnik in uhani z briljanti, vrednost 10.000 gld.

Štirje dobitki: Kinč od zlata z briljanti in biseri v vrednosti po 5000 gld.

Pet dobitkov: Različne stvari za kinč v vrednosti po 3000 gld.

987 dobitkov v vrednosti po 1000, 500, 300, 200, 100, 50 in 25 goldinarjev.

Srečkanje 5. januarja 1883.

Cena jednemu lozu 50 kr.

(783—4)

Naročila s pridjanimi 15 kr. za poštino naj se pošiljajo na

TRST, P. Grande 2. loterijski oddelek tržaške razstave TRST, P. Grande 2.

Kdor hoče loze razprodajati, obrne naj se takoj na predstoječo adresu.

Lozi dobivaje se v Ljubljani pri slavnej kranjskejši eskomptnej banki, pri J. C. Luckmannu, Edv. Mahru in Jan. Ev. Bučarjevih naslednikih.

Tuji:

19. decembra.

Pri **Slonu**: Condolini z Dunaja. — pl. Schmidt iz Maribora. — Prašnikar iz Kamnika.

Pri **Malič**: Fischer z Dunaja. — Ju. ginger iz Gradca. — Goiringer z Dunaja. — Fuchs iz Gornjih Gorican.

Velika izbér zlatih in srebrnih

žepnih ur

vsakršnega izdelovanja. Ure z nihalom in viseče ure, francoske in ameriške vzbujevalce, celoletne ure, ure iz Svarcvalda, švicarske igralne stroje svirajoče 4 do 10 točk, z mandolino in brez nje, z ekspresivom na citre priporoča kot

primerna darila za Božič in Novo Leto

Josip Geba,

urur, v Slonovih ulicah šte. 11.

(789—2)

Ustanovljeno l. 1847.

J. J. NAGLAS-ova
tovarna za pohištvo

v Ljubljani,

Auerspergov trg št. 7 in Gospodske ulice (Knežji dvor),

sprejema kompletne oprave za balo, stanovanja in hotele od najbolj priproste do najfinejše izpeljave po najnižjih fabriških cenah z garancijo.

Ilustrovani cenilniki gratis.

(642—23)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.